

MİLLÎ PRODÜKTİVİTE MERKEZİ
YAYINLARI NO: 576

ÜLKEMİZ İŞLETMELERİNDE İŞ ETÜDÜ TEKNİKLERİNİN UYGULANMA DÜZEYİ

MUSTAFA ÖNCER ♦ Dr. ÖZLEM ÖZKANLI

ANKARA, 1996

MİLLÎ PRODÜKTİVİTE MERKEZİ
YAYINLARI NO: 576

ÜLKEMİZ İŞLETMELERİNDE İŞ ETÜDÜ TEKNİKLERİNİN UYGULANMA DÜZEYİ

MUSTAFA ÖNCER ♦ Dr. ÖZLEM ÖZKANLI

ANKARA, 1996

SUNUŞ

Avrupa ile bütünleşme sürecinde olan ülkemiz işletmelerinin yoğun rekabet ortamında varlıklarını sürdürebilmeleri için verimliliklerini artırmaları gerekmektedir. Verimliliği artırmanın tek yolu, kıt kaynakları daha iyi ve akılcı bir şekilde kullanmak ve yönetmektir. Kaynaklar, ancak çeşitli planlama teknikleri ile uygun bir biçimde yönetildikleri zaman verimli bir üretim mümkün olmaktadır. Verimlilik artırma tekniklerinden olan iş etüdü, üretimi çok az ya da hiç yatırım gerektirmeksizin artıran vazgeçilmez bir araçtır. İş etüdünün temel amacı, mevcut sistemleri inceleyerek gereksiz etkinliklerin kaldırılmasını, işin en kısa zamanda, en az enerji harcanarak, en düşük maliyetle yapılması amacını güder.

İş etüdü yöntem bilgisinin kapsamı oldukça geniş olup, işletme etkinliklerinin planlanması, izlenmesi ve ücretlendirmede kullanılan verilerin saptanması, birim maliyetlerin hesaplanması, iş sistemlerinin ekonomik ve insana uygun biçimde düzenlenmesi, iş değerlendirme, ücretlendirme ve iş öğretimi gibi konuları içermektedir. Bu kapsam işletmelerde sistematik bir şekilde uygulandığında, daha akılcı ve kolay bir yönetim ile denetim olanağı, daha kısa zamanda ve düşük maliyetle üretim ve kaynak tasarrufu getirecektir. Bu bağlamda, işletmeler açısından artan bir rekabet gücü ve kârlılık, çalışanlar açısından ise daha sağlıklı, güvenli bir çalışma ortamı sağlanabilecektir.

Milli Prodüktivite Merkezi'nin temel görevlerinden biri, ülkemiz işletmelerinde verimlilik artırma tekniklerinin tanıtılması ve uygulanmasında gerekli teknik desteği sağlamaktır. Bu bağlamda, ülkemiz işletmelerinde iş etüdü tekniklerinin uygulanma düzeyini ve karşılaşılan sorunları belirlemek Merkezimizin misyonu gereğidir. Bu nedenle, çalışma 1995 yılı iş programına alınmıştır.

Çalışmanın temel amacı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'ne kayıtlı orta ve büyük ölçekli 1765 sanayi işletmesinde iş etüdü tekniklerinin tanınma ve uygulanma düzeyini, yeterince uygulanamama nedenlerini saptamaktır. Ülkemizde konuyla ilgili bu kapsamda

İlk kez yapılan araştırmada, iř etüdü teknikleriyle ilgili eğitim ve/veya danışmanlık hizmeti veren MPM gibi kuruluşlardan işletmelerin yararlanma düzeyi de belirlenerek, yeterince hizmet alınamama nedenleri irdelenmiştir.Çalışma, bu bulguların işığında yapılan saptamalar ve önerilerle sona ermektedir.

Milli Prodüktivite Merkezi tarafından yürütölen bu çalışmada, anketlere yanıt veren tüm işletme yöneticilerine, yanıtların bilgisayarla girilmesinde Sn.Hafize Korkmaz ve Sn.Handan Daęařan ' a, verilerin değerlendirilmesinde Sn. Hasan Aydın ' a katkılarından dolayı teşekkür ederiz. Yayının konu ile ilgilenen araştırmacılara ve işletme yöneticilerine yararlı olmasını içtenlikle dileriz.

MILLİ PRODÜKTİVİTE MERKEZİ

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İçindekiler	i
Çizelgeler	iii
Grafikler	v
Şekiller	viii
Giriş	ix
1. Amaç	1
2. Kapsam	3
3. Yöntem	10
4. Bulgular ve Tartışma	11
4.1. İş Etüdü Tekniklerinin Tanınma Düzeyi	11
4.1.1. İş Etüdü Hedeflerini Tanıma	12
4.1.2. İş Etüdü Teknikleri İle İlgili Bilgilenme	14
4.2. İş Etüdü Tekniklerinin Uygulanma Düzeyi	15
4.2.1. Veri Saptama	15
4.2.2. İş Düzenleme	19
4.2.3. Çalışma Yeri ve İşlem Düzenleme	21
4.2.3.1. Ergonomik Açıdan Çalışma Yeri Düzenleme	21
4.2.3.2. Örgütsel İş Düzenleme	23
4.3. İş Etüdü Tekniklerine Dayalı Çalışmaların Uygulanma Düzeyi	25
4.3.1. Satış Hasılatını Artırma	25
4.3.2. Üretim Maliyetlerini Düşürme	29
4.3.2.1. İşgücü Açısından	29
4.3.2.2. Üretim Aracı Açısından	35
4.3.2.3. Malzeme Açısından	41
4.3.2.4. Diğer Açılardan	47
4.3.3. Sermaye İhtiyacını Azaltma	52

	<u>Sayfa</u>
4.4. İş Etüdü Tekniklerinin Uygulanma Düzeyini Etkileyen Faktörler	53
4.5. İş Etüdü Teknikleriyle İlgili Hizmet Alma Düzeyi	55
4.5.1. Alınan Hizmetin Türü ve Hizmet Alınan Kurumlar	57
4.5.2. Alınan Hizmetlerden Yararlanma Düzeyi	60
4.5.3. Hizmet Alınamama Nedenleri	61
5. Sonuç ve Öneriler	64
Yararlanılan Kaynaklar	